

A. Botescu, 1st year master student
Taras Shevchenko National University of Kyiv, Kyiv

STRUCTURAL AND ETYMOLOGICAL ANALYSIS OF TOPONYMS FORMED AS A RESULT OF TERRITORIAL ADMINISTRATIVE REFORM IN HEISEI ERA (平成の大合併)

Municipal mergers and dissolution conducted on the territory of Japan since the Meiji era (明治時代; 1868–1912) to the present time of Heisei era (平成時代; since 1989) are known as "市町村合併 /shicho:son gappei". Such reforms could include the area of either one or several municipalities. First of all, this phenomenon has social and political significance. However, it attracts the attention of researchers in other fields of investigation as well, in particular, linguistic laws and promptly worked out rules by which the toponyms are being formed and represented in the vocabulary in the context of this prominent social and political phenomenon in the history of modern Japan. The entry displays the results for structural and etymological analysis of toponyms of the kind.

Keywords: territorial administrative reform in Heisei era, toponym, structural and etymological analysis

УДК 811.621'373

С. Жеребчук, канд. філол. наук, асп.
Дипломатична академія України при Міністерстві закордонних справ України

ЗІСТАВНИЙ АНАЛІЗ ЛЕКСИКИ ТА ПРОБЛЕМА СТАТУСУ СУЧАСНИХ МАЛАЙСЬКОЇ ТА ІНДОНЕЗІЙСЬКОЇ МОВ

У статті аналізуються основні відмінності у вимові, орфографії, морфології між малайською та індонезійською мовами. Малайська та індонезійська мови настільки між собою подібні, що на перший погляд можуть здатися майже ідентичними, а розбіжності незначними. Насправді, неврахування подібних розбіжностей може призвести до серйозних помилок, спотворення змісту сказаного, неправильного перекладу.

Ключові слова: малайська мова, індонезійська мова, зіставний аналіз, фонетика, морфологія, лексика.

У сучасній лінгвістиці точаться суперечки у площині "мова-діалект" по відношенню до індонезійської та малайської мов. Ряд лінгвістів вважають індонезійську не самостійною мовою, а лише діалектом малайської. Ситуацію ускладнює ще й той факт, що малайська мова є рідною для більш ніж половини населення Малайзії (жива мова), а от в Індонезії існує близько 300 діалектів. Індонезія дуже строката в культурному та мовному відношеннях. Народи індонезійського архіпелагу в повсякденному житті віддають перевагу своїм діалектам, а індонезійську мову використовують як мову офіційного спілкування та міжкультурної комунікації. Малайська громада в Індонезії надзвичайно мало чисельна, і зміни мови у середині цієї громади не можуть вплинути на зміни в індонезійській мові.

Орім того, суперечка щодо статусів індонезійської та малайської мов може стати каталізатором для міжкультурного конфлікту в цілому та у сфері освіти зокрема [2].

Малайська та індонезійська мови настільки між собою подібні, що на перший погляд можуть здатися майже ідентичними, а розбіжності між ними – незначними. Насправді, неврахування подібних розбіжностей може призвести до серйозних помилок, спотворення змісту сказаного, неправильного перекладу і т. ін.

Тракування самого терміну "малайська мова" у Малайзії та Індонезії відрізняється. У Малайзії цей термін означає "мова Малайзії" або "мова малайців" (з 2007 року терміни "малайська мова" та "мова малайзійська" ідентичні). Тобто малайська мова у Малайзії є національною та державною мовою. А в Індонезії державною мовою є індонезійська, яка існує як мова міжнаціонального спілкування, а малайська мова в Індонезії – це мова малайського етносу, що проживає на території Індонезії. Малайська мова в Індонезії має той самий статус що і яванська, суданська та ін. [10].

Починаючи з раннього Середньовіччя, малайська мова використовувалася як мова міжетнічного спілкування і міждержавних зв'язків у всьому ареалі малайської цивілізації (Малайський архіпелаг, Малакський півострів, узбережжя Індокитаю та Нової Гвінеї), була мовою поширення ісламу і християнства [8].

Перші пам'ятки малайської мови – написи на каменях на островах Суматра і Банга (VII століття). Сильно модифіковані форми індійського письма під назвою "каганга" і "ренчонг" збереглися в окремих районах Суматри.

З XIV століття разом з ісламом поширюється видозмінене арабське письмо "джаві". З XIX століття широко впроваджується латиниця – в Індонезії вона була кодифікована на початку XX століття, а в Малайзії та Сінгапурі – після 1957 року.

У Малайзії в 1969 р. було введено назву "малайзійська мова" (Bahasa Malaysia), однак, починаючи з 1990-х років, відбувається повернення до традиційної назви "малайська мова" (Bahasa Melayu).

До 20-го століття малайська мова використовувала арабський алфавіт, відомий як Джаві. Згодом – латинські літери (Румі), що практично повністю витіснили Джаві у повсякденному житті. У Малайзії романізацією мови займався Річард Вілкінсон [4]. Значний вплив на формування малайської, у зв'язку з історичним розвитком, здійснила англійська мова, тоді як у голландській Ост-Індії, індонезійська мова розвивалася під впливом голландської [5].

Індонезійська мова оформилася в першій половині XX століття на базі малайської мови. Назва "індонезійська мова" була прийнята в 1928 р. на Конгресі молоді та поступово витіснила назву "малайська мова". Індонезійську самоназву мови Bahasa Indonesia за межами країни іноді не зовсім коректно називають просто "бахаса", тобто "мова".

Починаючи з 1970-х років уряди Індонезії та Малайзії склали загальний словник, уніфікували орфографію і згадали інші відмінності між індонезійською і малайською мовами.

Малайська мова в 1956 році була проголошена державною мовою Малайзії та Брунею. Протягом своєї історії малайська мова зазнала три істотних впливи: індійський (300-1200 рр. н.е.), мусульманський (1100-1600) та європейський (з 1600 р.). У період індійського впливу давньоаяванська і малайська мови увібрали в себе безліч запозичень з санскриту через переклади Рамаяни і Махабхарати. Пізніше головною релігією Індонезії та Малайзії став іслам, який приніс із собою сотні

запозичень. Спочатку європейський внесок обмежувався, головним чином, словами, запозиченими з португальської, голландської і англійської мов, які позначали невідомі досі предмети, такі, як "вікно", "ручка", "стіл", "чорнило" та ін. Голландський вплив залишався дуже сильним, і в сучасній індонезійській мові помітні голландські звороти та синтаксичні конструкції.

Відмінності в сучасній орфографії малайської та індонезійської мов незначні і пояснюються історичними чинниками. Так, слово "гроші" буде писатися "wang" в малайському і "uang" в індонезійському варіанті. Відмінності у вимові набагато помітніші, втім, вимова залежить більше від конкретного регіону, ніж обумовлена кордоном між країнами.

Основні відмінності між індонезійською і малайською мовами лежать саме у площині лексики. Приклади подібних розбіжностей можна розділити на дві основні групи, а саме: слова, що входять до загального лексичного складу двох мов, і слова, що вживаються тільки в одній мові.

Слова, що входять до загального лексичного складу двох мов

1. Слова, що вживаються в різних значеннях.

До цієї групи можна віднести слова з лексичного складу класичної малайської мови (у тому числі і запозичення з санскриту і арабської мови), які на сьогодні вживаються і в Малайській, і в Індонезійській мові, але в різних значеннях.

Наприклад:

keajaan - (M) 1. королівство. 2. уряд; держава
(I) королівство

Більшість подібних прикладів демонструє, що в одній з мов слово набуває нового значення і починає використовуватися в більш широкому контексті, тоді як у другій мові продовжує позначати більш вузьке поняття.

Слова, які вживаються в різних значеннях, були запозичені з різних мов (в малайзійській – з англійської, в індонезійській – з голландської):

polis - (M) поліція
(I) страховий поліс

Малайзійське слово polis походить від англ. police "поліція", індонезійське слово polis – від гол. polis "страхове свідоцтво".

polisi - (M) політика (від англ. policy "політика")
(I) поліція (від гол. Politie "поліція").

2. Вибір різних слів з ряду синонімів, уживаних у обох мовах.

В обох мовах існують дієслова з однаковим значенням, утворені від різних коренів: "крутитися" – "pusing" і "berputar" в індонезійській і "berpusing", "berputar" в малайзійській. У значенні ж кола, раунду спортивних змагань в індонезійській і малайзійській мовах з двох варіантів було обрано слова з різним коренем –putaran (I) і pusingan (M) відповідно [1].

3. Відмінності в афіксації.

Афіксація також належить до сфери лексикології. Для позначення деяких понять у двох мовах можуть вживатися тільки певні, відмінні одна від одної форми.

Наприклад, у значенні "переговори" в індонезійській мові завжди використовується слово perundingan, а в сучасній малайській мові – rundingan.

Окрім цього, відмінності малайзійських і індонезійських слів можуть полягати й у використанні різних афіксів для передачі одного й того самого значення, наприклад, малайське слово tempatan (R + an) і індонезійське setempat (se + R) "місцевий".

Слова, що вживаються тільки в одній із мов

1. Слова з загальномовного фонду.

У деяких випадках, коли в індонезійській мові вживається пряме запозичення (з голландської або англійської мови), у малайській мові для перекладу використовується калька того ж слова:

індонезійське internasional (у цьому випадку слово запозичене з голландської мови) і малайське antarabangsa – міжнародний.

Якщо в індонезійській мові частіше можна зустріти запозичені лексеми, то в малайській у даному значенні частіше вживається незапозичена лексика: pertubuhan (M) і organisasi (I) – "організація" [4].

2. Запозичення з інших мов.

На відміну від малайської мови, англійські запозичення в індонезійській мові з історичних причин відносяться в основному до більш пізнього періоду – другої половини ХХ ст.

Словниковий склад малайської мови знаходиться під більшим впливом арабської мови. Це видно на прикладі численних арабських запозичень, особливо в суспільно-політичній лексиці, які не вживаються в Індонезії, але часто використовуються в Малайзії: tamadun "цивілізація", pentadbiran "адміністрація" та ін.

Запозичення з голландської мови характерні тільки для індонезійської мови.

Проаналізувавши все вищесказане, можна зробити такі висновки.

1. Малайська мова є мовою малайської нації, рідною для більшості населення Малайзії. Індонезійська мова – засіб міжкультурного і міжнаціонального діалогу. У зв'язку з цим, малайська мова розвивається більш органічно та динамічно.

2. Лексичні відмінності між мовами значні, й охоплюють вони нині не тільки запозичення з різних мов, але й специфічну лексику; також існують суттєві розбіжності у семантиці ідентичних слів.

3. Деякі слова, які мають в обох мовах однакову вимову, можуть мати різне значення.

4. У малайській мові переважають запозичення з англійської мови, тоді як в індонезійській – з голландської.

Список використаних джерел:

1. Крайнок О. Ю. Лексические различия между индонезийским и малайзийским языками / Крайнок О. Ю. – Электронная библиотека Музея антропологии и этнографии им. Петра Великого (Кунсткамера) РАН http://www.kunstkamera.ru/lib/rubrikator/03/03_01/978-5-88431-141-1/
2. Ротт, Н. В. Малайзійсько-русько-англійський словар / Погадаєв, В. А., Павленко, А. П. – М.: "Русский язык", 1977. – 890с.
3. Погадаєв, В. А. Русско-малайзійський словар / Н. В. Ротт. – М.: "Русский язык", 1986. – 650с.
4. Погадаєв, В. А. Русско – малайський розговорник (Kamus mini Rusia – Melayu) / Захаров, С. – М., 1997. – 502с.
5. Дорофеева, Т. В. История письменного малайского языка (VII – начала XX вв. / Дорофеева, Т. В. – М.: Гуманитарий, 2001. – 154с.
6. Дорофеева, Т. В.; Кукушкина, Е. С.. Учебник малайского (малайзийского) языка. М. Академия гуманитарных исследований, 2006.
7. Дорофеева Т. В. Большой малайско-русский словарь / Асмах Хаджи Омар, Кукушкина Е. С., Погадаев В. А. – М.: "Ключ-С", 2013. – 1024 с.
8. Adelaar, K., Where does Malay come from? Twenty years of discussions about homeland, migrations and classification / Adelaar, K. – Bijdragen tot de Taal-, Land- en Volkenkunde, 2004. – 451p.
9. Hafiza Burhanudeen. The Reality of Bahasa Melayu and Bahasa Indonesia in Academia / Nor Zakiah Abdul Hamid, Norsimah Mat Awal, Mohd Azlan Mis. – Universiti Kebangsaan Malaysia, Bangi, Selangor, Malaysia. The International Journal of Language Society and Culture, 2012. – 65 p.
10. James N. The Indonesian Language: Its History and Role in Modern Society / James N. – Sneddon, UNSW Press, 2003. – 260 p.

Надійшла до редколегії 19.09.13

С. Жеребчук, канд. філол. наук, асп.
Дипломатическая академия Украины при Министерстве иностранных дел Украины

СОПОСТАВИТЕЛЬНЫЙ АНАЛИЗ ЛЕКСИКИ И ПРОБЛЕМА СТАТУСА СОВРЕМЕННЫХ МАЛАЙСКОГО И ИНДОНЕЗИЙСКОГО ЯЗЫКОВ

В статье анализируются основные различия в произношении, орфографии, морфологии между малайским и индонезийским языками. Малайский и индонезийский языки настолько похожи между собой, что, на первый взгляд, могут показаться почти идентичными, а расхождения – незначительными. На самом же деле, принятие в расчёт подобных разногласий может привести к серьезным ошибкам, искажению смысла сказанного, неправильного перевода.

Ключевые слова: малайский язык, индонезийский язык, сопоставительный анализ, фонетика, морфология, лексика.

S. Zherebchuk, PhD in Philology, aspirant
Diplomatic Academy of Ukraine, Ministry of Foreign Affairs of Ukraine

CONTRASTIVE ANALYSIS OF LEXICAL UNITS AND THE PROBLEM OF STATUS FOR MODERN MALAY AND INDOONESIAN LANGUAGES

In the entry we analyze the difference in pronunciation, spelling, morphology between the Malay and Indonesian languages. Malay and Indonesian languages are so similar to each other, that at the first glance may seem nearly identical, and the difference insignificant. In fact, ignoring the difference may cause serious errors, distorting or misdirection.

Keywords: the Malay language, the Indonesian language, contrastive analysis, phonetics, morphology, vocabulary.

УДК 81'373.7=531

В. Жила, асист.
Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ

ОСНОВНИ ДЖЕРЕЛА ПОХОДЖЕННЯ КОРЕЙСЬКИХ ФРАЗЕОЛОГІЗМІВ

У статті визначено та прокласифіковано основні джерела походження фразеологічних одиниць. Розглянуто класифікації корейських мовознавців та подана власна.

Ключові слова: фразеологізм, генезис, класифікація фразеологізмів.

Одним з головних питань фразеології є питання генезису, вивчення шляхів розвитку фразеологізмів. В багатьох фразеологічних одиницях (далі ФО) збереглися "ремінісценція й відгуки древніх епох" [4, 60]. Ось чому дослідження джерел походження фразем важливе не лише для лінгвістики але й для етнографії, історії, права, філософії та інших наук.

Проте, беручи до уваги той факт, що фразеологія є відкритою підсистемою мови, що постійно поповнюється новими одиницями, вивчення джерел фразеології ускладнюється. Крім того, відображаючи об'єктивну дійсність, фразеологію варто досліджувати з урахуванням не лише мовних, але й позамовних факторів, які інколи сягають своїм корінням сивої давнини.

У своїй роботі ми ставимо за мету описати та проаналізувати лише основні, на наш погляд, джерела появи корейських фразеологізмів.

Корейська мова славиться багатою фразеологією. У ній відбита глибока мудрість народу, його вікова культура, боротьба проти неправди, виражено ставлення до батьків, праці, науки, відносин між людьми, засуджуються й викриваються негативні риси людини. ФО можна назвати "консервативним класом, оскільки вони мають глибоке історичне коріння й репрезентують архаїчні уявлення про пізнання людиною навколишнього світу" [3, 3], тому "саме завдяки фразеологізмам, наче згорнутим культурним текстам, можна реконструювати архаїчні уявлення" [2, 185].

Джерела походження ФО корейської мови дуже різноманітні. Вони беруть свій початок з різних епох. Образи фразеологізмів узяті з різноманітних сторін народного буття: матеріальної, культурної, суспільно-економічного, духовної, історичної тощо. Ці ФО є неначе синтезом духовних цінностей корейського народу – вони відтворюють історичну картину, розкривають характер, знайомлять зі звичаями, побутом та національними рисами. Фразеологізми можна назвати "картинною галереєю, в якій зібрані живі та дивовижні образи національних звичаїв, традицій та забобонів" [1, 13].

У сучасній корейській мові виділяють декілька лексичних шарів, а саме – питома корейська лексика

(складає основу мови), лексика китайського походження або сіно-корейська лексика (ієрогліфічні слова широко розповсюджені в корейській мові), запозичення з інших мов. Відповідно, такі самі лексичні прошарки можна виділити й у фразеології корейської мови.

У корейському мовознавстві існує декілька класифікацій за джерелами походжень фразеологізмів. Так, на думку Хо Сока (허석) корейські фразеологізми можна поділити на питома корейські (고유어계 관용구), фразеологізми китайського походження (한자어계 관용구) та інші [10, 12]. Кім Хесук (김혜숙) у своїй дисертації виділяє три типи: 1) суто корейські фразеологізми; 2) фразеологізми китайського походження; 3) запозичені фразеологізми (외래어 관용 표현). На основі ФО (1259), що були досліджені в роботі, він наводить таке процентне співвідношення згідно з запропонованою ним класифікацією: питома корейські – 89.99% (1133), китайські – 9.29% (117) і запозичені – 0.45% (5) [10, 12]. Мун Кимхьон (문금현) також виділяє декілька груп фразеологізмів на основі їх походження, але ця класифікація у згаданого автора не є домінуючою: 1) питома корейські ФО; 2) питома корейські і ФО китайського походження (고유어-한자어); 3) ФО китайського походження; 4) питома корейські і запозичені ФО (고유어-외래어) [12].

Особливу увагу походженню фразеологізмів приділяє Мьо Чхунме (묘춘매). Основним джерелом виникнення фразем є життя та діяльність людей, тобто: 1) питома корейські ФО; 2) змішаний тип – питома корейські і фраземи китайського походження; 3) фразеологізми китайського походження; 4) змішаний тип – ФО китайського походження і запозичені ідіоми; 5) запозичені з іноземних мов ФО [11].

Узагальненою класифікацією фразеологізмів за джерелом походження є розподіл Ту Джонха (투전하). Він, взявши за основу тлумачний словник корейської мови, виокремив 4948 ФО і розділив їх на три групи: 1) питома корейські фразеологізми (3480 ФО – 70.33%); 2) фразеологізми китайського походження (1456 ФО – 29.43%); 3) запозичені фразеологізми (12 ФО – 0.24%) [10, 13-14].